

Hybridimalli LUONNOS

Mallia on luonnosteltu yhteistyössä
Seviset oy/Kiviharjun palvelutalon
kanssa

HYBRIDIASUMINEN

- Monimuotoisten asumis- ja palvelukokonaisuuksien toteuttamista samassa toiminnallisessa kokonaisuudessa. Kohteessa voi olla yhteisöllistä asumista ja ympärivuorokautista palveluasumista sekä asumista tavalliseen asuntokantaan kuuluvissa asunnoissa.
- Sama henkilökunta voisi hoitaa sekä yhteisöllisen asumisen että ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaita.
- Tarkoitus on, että henkilö voi halutessaan elää loppuelämänsä samassa asunnossa, eikä hänen tarvitse muuttaa muualle saadakseen toimintakykynsä heikentymisen vuoksi tarvitsemaansa palvelua.

Asumispalvelujen keskeiset muutokset lain näkökulmasta

Yhteisöllinen asuminen (SHL § 21b)

- Korvaa nykyisen ns. tavallisen palveluasumisen.
- Esteetön, turvallinen asumisyksikkö, jossa asiakkaan käytössä tarpeita vastaava huoneisto ja jossa on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.
- Palvelut erotetaan asumisesta ja ne järjestetään erikseen asiakkaan tarpeen mukaisina palveluina (kotihoito, muut kotiin annettavat palvelut).

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen (SHL § 21c)

- Vastaa nykyistä tehostettua palveluasumista, sisältö säilyy pääosin ennallaan.
- Asuminen kuten yhteisöllisessä asumisessa, mutta henkilöstö paikalla ympärivuorokautisesti.
- Sisältää nykyiseen tapaan hoidon ja huolenpidon lisäksi täyden ylläpidon.

Yhteisöllinen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen toteuttaminen samassa rakennekokonaisuudessa (SHL § 46c)

- Voidaan toteuttaa samaan rakennuskokonaisuuteen kuuluvissa tiloissa.
- Rakennuskokonaisuuteen voi kuulua myös ns. tavallisen asuntokannan asuntoja.
- Tavoite vähentää iäkkäiden henkilöiden muuttoja palvelutarpeen kasvaessa.

Asumisen muodot

HYBRIDIASUMINEN – Eri asumisen muodot samassa asuinympäristössä

Omistus- ja vuokra-asuminen

- Asumisen ennakointi
- Pientalo-, rivitalo- ja kerrostaloasuminen
- Kotiin annettavat palvelut omaehtoisia tai arvioidaan tarpeen mukaan
- Asuntojen korjausneuvonta

Välimuotoinen asuminen

Senioriasuminen

- Asumiseksi itsenäisesti
- Asumisen ennakointi
- Omistus- ja vuokra-asuntoja
- Kotiin annettavat palvelut omaehtoisia tai arvioidaan tarpeen mukaan
- Yhteisöllinen toiminta omaehtoista

Yhteisöllinen asuminen

- Sosiaalihuoltolain mukainen
- Asumiseksi hyvinvointialueen kriteereiden mukaan
- Vuokra-asuntoja
- Asuminen ja palvelut erikseen
- Kotiin annettavat palvelut omaehtoisia tai arvioidaan tarpeen mukaan
- Elämänlaadun tukeminen monituottajaisesti
- Yhteisöllinen toiminta koordinoitua

Ympäri vuorokautinen palveluasuminen

- Sosiaalihuoltolain mukainen
- Asumiseksi hyvinvointialueen kriteereiden mukaan
- Asuminen ja palvelut samassa paketissa
- Toiminta-asetus yhteisöllisyyttä ja yksilöllisyyttä tukevaa

Paikallaan asumisen mahdollistaminen yksilöllisten tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan

RAI-ARVIOINTI OSANA PALVELUTARPEEN ARVIOINTIA JA TOIMINTAKYVYN SEURANTAA

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalveluista (980/2012) velvoittaa kuntia/hyvinvointialueita käyttämään iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä.

Hyvinvointialueiden on aloitettava RAI-välineistön käyttö viimeistään siirtymäajan päättyessä 1.4.2023. Lisäksi RAI-arviointivälineistöä on käytettävä, jos iäkkään henkilön olosuhteissa tapahtuu olennaisia muutoksia hänen ollessa hyvinvointialueen järjestämien palvelujen piirissä.

RAI-arviointivälineistö kuuluu lain tarkoittamiin luotettaviin toimintakyvyn arviointivälineisiin.

Lyhenne RAI tulee englannin kielen sanoista Resident Assessment Instrument. Kyseessä on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin järjestelmä, joka on tarkoitettu iäkkäiden palvelujen tai kehitysvammapalvelujen asiakkaan palvelutarpeen arviointiin ja hoito-, kuntoutus- ja asiakas- ja palvelusuunnitelman laatimiseen. RAI-järjestelmä sisältää useita eri asiakkaan arviointivälineitä, jotka on tarkoitettu eri kohderyhmille ja erilaisiin käyttötarkoituksiin.

→ RAI-MITTARIT ASIAKKAAN PALVELUTARPEEN KUVAAJINA JA PALVELUJEN MYÖNTÄMISEN KRITEREINÄ

HYBRIDIASUMISEN PROFIILIT

YHTEISÖLLINEN ASUMINEN

(nyk. palveluasuminen)

Asiakas hyötyy sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta ja hänen fyysinen, psyykinen tai psykososiaalinen toimintakykynsä on heikentynyt. RAI-kriteerit kuvattuna tarkemmin diassa 7.

- Asiakas ei enää selviydy kotona, fyysinen toimintakyky päivittäisissä toiminnoissa alentunut.
- Asiakas kokee olonsa yksinäiseksi ja turvattomaksi, joka vaikeuttaa asiakkaan kotona selviytymistä.
 - Yö hoidon tarve voi olla satunnaista.
- Avuntarvetta mm: ravitsemukseen liittyen, hygieniassa, liikkumisessa, pukeutumisessa, terveydentilan edistämisessä, sosiaalisessa kanssakäymisessä.
- Asiakas kykenee hälyttämään tarvittaessaan apua yöaikaan.

- Asiakkaalle laaditaan yksilöllinen palvelusuunnitelma yhteistyössä asiakkaan, läheisen ja omahoitajan kanssa.
- Asiakkaan tarvitsemista päivittäisissä toiminnoissa ohjataan, tuetaan ja avustetaan asiakkaan omia voimavaroja hyödyntäen.
 - Asiakasta kannustetaan/ tuetaan osallistumaan tapahtumiin ja ulkoilemaan.
- Asiakas perehdytetään talon toimintoihin ja esitellään toisille asukkaille.
- Asiakkaan vointia seurataan ja tuetaan hänen terveydentilan ylläpidossa.
 - Omais- ja moniammatillinen yhteistyö.
- Käyntien yhteydessä päivittäisiisteyden ylläpito: mm. roskien vienti.
 - Asiakas kalustaa huoneiston itse.

Asiakas tekee vuokrasopimuksen vuokranantajan kanssa. Asiakkailla mahdollisuus ostaa erikseen tukipalveluina esim. ateriapalvelu, siivous, asiointipalvelu. Yksityiseltä palveluntuottajalta ostettuihin tukipalveluihin on mahdollisuus hakea kotitalousvähennystä ja/tai sosiaalihuoltopalvelut arvonlisäverottomina.

YMPÄRIVUOROKAUTINEN ASUMINEN

Asiakkaalla jatkuva ympärivuorokautisten palvelujen tarve.

Kriteerit: Tulevat RAI-mittarista

ADL-H (fyysinen toimintakyky) väh. 4, CPS (kognitiivinen toimintakyky väh. 3, CHESS (terveydentilan vakaus) väh. 2

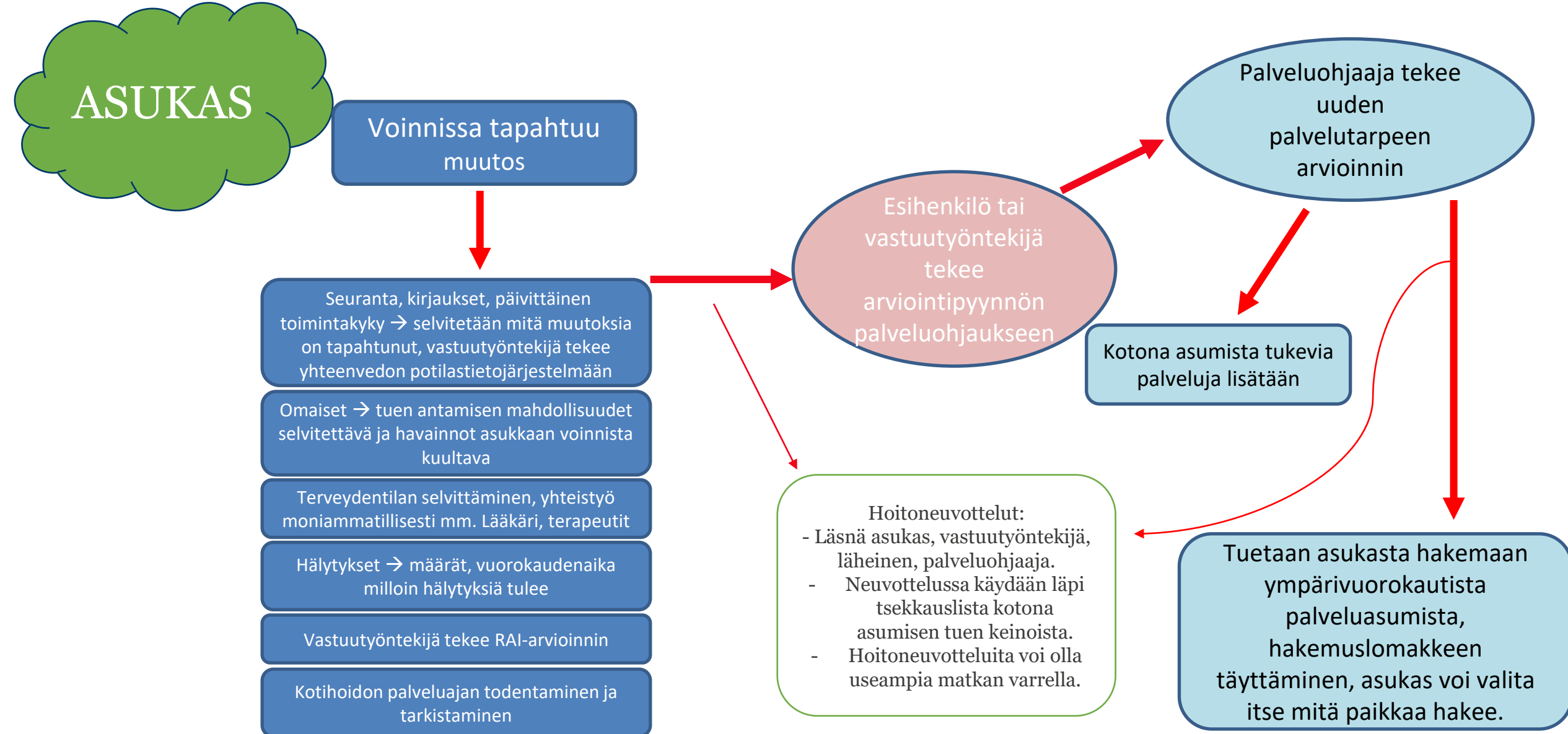
- Kaikki kotona asumista tukevat palvelut on ollut laajasti käytössä ja palveluntarve lisääntyy.
 - Yö hoidon tarve säännöllistä, ei osaa hälyttää apua.
- Avuntarvetta mm: ravitsemukseen liittyen, hygieniassa, liikkumisessa, pukeutumisessa, terveydentilan edistämisessä, sosiaalisessa kanssakäymisessä.
- Asiakkaalla voi olla käytösoireita. Lisäksi asiakkaalla voi olla itselleen tai ympäristölleen haitallista ja/tai turvallisuutta vaarantavaa vaeltelua.

- Asiakkaalle laaditaan yksilöllinen palvelusuunnitelma yhteistyössä asiakkaan, läheisen ja omahoitajan kanssa.
- Asiakkaan tarvitsemista päivittäisissä toiminnoissa ohjataan, tuetaan ja avustetaan asiakkaan omia voimavaroja hyödyntäen.
 - Asiakasta ohjataan/kannustetaan osallistumaan tapahtumiin ja ulkoilemaan.
 - Asiakas perehdytetään talon toimintoihin ja esitellään toisille asukkaille.
 - Asiakkaan voinnin seuranta.
- Yhteydenpito tarvittaviin tahoihin: omaiset, terapeutit, lääkäri
- Terveydentilan vaatiessa huolehditaan yhteydestä lääkäriin ja huolehditaan, että asiakas pääsee esim. päivystykseen.
 - Palveluntuottaja huolehtii asiakkaan huoneeseen sängyn.
 - Maksuun sisältyy päivittäiset ateriat, siivous ja vaatehuolto.

YHTEISÖLLISEN ASUMISEN KRITEERIT (hyvinvointialueen luonnosehdotus)

Asiakasryhmä 1	Asiakas hyötyy sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta ja hänen fyysinen toimintakykynsä on heikentynyt. Asiakkaalla on haasteita sosiaalisissa suhteissa ja hän kokee itsensä yksinäiseksi. ja/tai asiakkaalla on säännöllistä, päivittäistä ohjauksen tarvetta vähintään yhdessä seuraavista toiminnoista: * Henkilökohtainen hygienia * WC:n käyttö * Liikkuminen * Syöminen ja/tai asiakas tarvitsee pukeutumisessa päivittäin apua vähintään rajoitetusti.	Sosiaalisten suhteiden CAP-heräte laukeaa ja ADL-H on vähintään 1 ja/tai G2c5 (pukeutuminen, ylävartalo) ja/tai G2d5 (pukeutuminen, alavartalo) on vähintään 3. ja/tai IADLP on vähintään 4 ja G1a5 Aterioiden valmistus (suoriutuminen) on vähintään 2 ja G1d5 Lääkityksestä huolehtiminen (suoriutuminen) on vähintään 2.
Asiakasryhmä 2	Asiakas hyötyy sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta ja hänen kognitiivinen toimintakykynsä on heikentynyt. Asiakkaalla on haasteita sosiaalisissa suhteissa ja hän kokee itsensä yksinäiseksi. Lisäksi asiakkaalla on avuntarvetta muistin tukemisessa ja asiakkaalla on ongelma joko lähimuistamisessa, päätöksentekokyvyssä ja/tai ymmärretyksi tulemisessa. ja asiakkaalla on lääkityksessä huolehtimisessa päivittäin vähintään seurannan tai ohjauksen tarve.	Sosiaalisten suhteiden CAP-heräte laukeaa ja CPS on vähintään 1 ja G1d5 Lääkityksestä huolehtiminen (suoriutuminen) on vähintään 2
Asiakasryhmä 3	Asiakas hyötyy sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta ja hänen psykososiaalinen toimintakykynsä on heikentynyt. Asiakkaalla on haasteita sosiaalisissa suhteissa ja hän kokee itsensä yksinäiseksi. Lisäksi asiakkaalla on masennusepäily ja hänen mielialansa on toistuvasti heikentynyt. Lisäksi asiakkaalla on ahdistusta, pelkoa ja turvattomuutta.	Sosiaalisten suhteiden CAP-heräte laukeaa ja DRS on vähintään 4. Katso erityisesti vastaukset seuraavien kysymysten osalta: E1c Epärealistiseksi tulkittavat pelonilmaisut, myös sanattomat E1d Toistuvat terveyteen liittyvät valitukset E1e Toistuva ahdistunut valitus tai terveydentilaan liittyvät huolenaiheet.

Prosessikuvaus asukasstatuksen tarkistamisessa

Kotona asumisen tukeminen

1. Omaisten rooli

- ☐ Omaisten/läheisten antaman tuen mahdollisuudet selvitetty

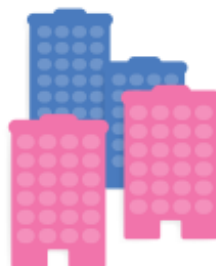

2. Asuinolosuhteet ja esteettömyys

- ☐ Kodin muutostyöt: kynnysten poistaminen, ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, tukikaiteiden hankkiminen tai WC-peseytymistilojen muuttaminen asiakkaan omia tarpeita vastaavaksi
- ☐ Onko mietitty muita asumisvaihtoehtoja, mikäli kodin muutostyöt ei ole mahdollisia
- ☐ Liikkumista ja asumista tukevat apuvälineet

3. Kolmas sektori

- ☐ Järjestö-, yhdistys- ja vapaaehtoistoimijoiden sekä seurakuntien palvelut ja toiminta, esim. SPR-ystäväpalvelu
- ☐ Senioriryhmät, liikuntaluotsitoiminta
- ☐ Yksityisen puolen ystäväpalvelut, esim. Gubbe

4. Tuki toimintakyvyn heikentyessä ja elinpiirin pienentyessä

- ☐ Tuki toimintakyvyn heikentyessä ja elinpiirin pienentyessä
- ☐ Palveluohjaus ja sosiaalityö
- ☐ Talousneuvonta (etuudet yms.)
- ☐ Ruokailumahdollisuus palvelukeskuksessa
- ☐ Ateriapalvelu
- ☐ Siivouspalvelu
- ☐ Kauppapalvelu
- ☐ Ennalta ehkäisevä kotikuntoutusjakso (ENNI)
- ☐ Päivätoiminta tms. (julkisen sektorin järjestämä)
- ☐ Kuntoutusryhmät
- ☐ Kuljetuspalvelu

5. Turvallisuus ja teknologia

- ☐ Palohälytin
- ☐ Kaatumishälytin
- ☐ GPS-paikannin ranneke
- ☐ Yökamera
- ☐ Turvapuhelin
- ☐ Ovihälytin
- ☐ Nousuvahti
- ☐ Vivago-hyvinvointiranneke
- ☐ Muistuttaja, vuorokausikalenteri
- ☐ Liesivahti
- ☐ Lääkerobotti
- ☐ Etäkuntoutus
- ☐ Videopuhelut

6. Kuntoutusjakso kotikuntoutuksena

- ☐ Arvioiva tai tehostettu kotikuntoutusjakso

7. Kotihoito

- ☐ Kotihoidon käyntiaikojen ja sisältöjen tarkistaminen: oikea-aikaisuus
- ☐ Tarvittaessa yöaikainen kotihoito

8. Omaishoitajan tuki

- ☐ Päivähoito, vuoroahoito, sijaishoito

9. Terveystilan selvittäminen

- ☐ Varmistetaan asiakasta hoitavan lääkärin kanssa sairauksien hoito (lääkkeiden ajantasaisuus ja yhteensopivuus), kuntoutuksen mahdollisuudet (jaksot muualla), lääkeshoidon keinot

10. Lyhyet jaksot asumispalveluissa

- ☐ vuoroahoito tai kuntoutusjakso arviointi- ja kuntoutusyksikössä

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen hakemista pohdittaessa on tärkeä arvioida yhdessä asiakkaan, hänen omaistensa ja läheistensä sekä moniammatillisen tiimin kanssa, onko kotona asumisen tukemiseen tarjolla olevat mahdollisuudet monipuolisesti hyödynnetty. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen on viimesijainen palvelu.

Pohjois-pohjanmaanhyvinvointialue

Kriteerit-tavoitteet-mittarit asumispalveluihin → valvoo toimintaa

Aluehallintovirasto ja Valvira

Valvovat hyvinvointialueiden järjestämistehtävän ja palveluiden toteutumista.

Palveluohjaus

Asukkailla nimetty omatyöntekijä

Toimintakyvyn muuttuessa tehdään uusi palvelutarpeen arviointi. Yksiköstä ollaan yhteydessä palveluohjaukseen!

Ohjauksen ja neuvonnan antaminen yksikölle, asukkaalle ja hänen läheisilleen

Esihenkilö

Henkilöstön hyvinvoinnin turvaaja ja toiminnan kokonaisvastuu.

- Pitää huolta henkilöstön riittävydestä ja saatavuudesta.
- Tiedottaa asukkaiden palvelutarpeen muutoksista.
- Omavalvonta ja suunnitelman päivitys sekä laadunseuranta.
- Työnjako

Henkilöstö

- Tiedottavat asukkaan toimintakyvyn muutoksista esihenkilölle sekä muulle henkilöstölle.
- Vastuutyöntekijä: RAI arvioinnin tekeminen uudelle asukkaalle, puolivuositain, toimintakyvyn- tai palvelutarpeen muuttuessa.
- Hoito- ja palvelusuunnitelman päivitys.
- Päivittäiskirjaus.
- Asukkaiden sosiaalisen kanssakäymisen toiminnan edistäminen.
- Omaisyhteistyö
- Yhteistyö moniammatillisesti.

Asukas

Aktiivinen toimija

Tekee yhteistyössä palveluntuottajan kanssa sopimuksen asumisesta ja palveluista.

Osallistuu RAI-arvioinnin ja palvelusuunnitelman tekoon.

Omaiset

- Asioiden hoitaja → missä asioissa, selvitetään asukkaan muuttaessa.
- Mukana asukkaan arjessa ja mahdollisuuksien mukaan asumiskohteen yhteisöllisessä toiminnassa.
- Yhteistyö vastuutyöntekijän ja asumiskohteen henkilöstön kanssa.

RISKIT JA UHAT

- Tiedotus ei toimi tai sitä ei tehdä riittävän ajoissa → aluntiedottaminen ja asumismuotojen selkeä kuvaus, aktiivinen tiedottaminen tärkeää!
 - Henkilöstö on tietoinen kaikkien asukkaiden saamista palveluista ja mihin asumismuotoon kukin asukas kuuluu. Asukkaat ja omaiset ovat tietoisia, että talossa asuvilla on erilaisia palveluntarpeita ja niitä arvioidaan säännöllisin väliajoin.
 - Tieto ei kulje talon sisällä asiakkaan toimintakyvyn muutoksesta ja palvelutarpeen arvioinnin teko viivästyy.
- Asukasvalinta → mikäli asukas ei olekaan soveltuva tämän tyyppiseen asumisen malliin.
- Asiakkaan toimintakyvyn muutosta ei tunnisteta tai siihen ei reagoida.
- Yhteisöllistä toimintaa ei edistetä ja asukkaat passivoituu → toimintakyky heikkenee entisestään tai jopa laitostumisen riski.
- Yhteisöllisen toiminnan vähäisyys/yksipuolisuus → tarvitsee säännöllistä koordinoitua.
- Asukkaan moninaista palveluverkostoa ei koordinoi kukaan → nimetään omatyöntekijä.
- Kustannukset nousevat:
 - Asiakkaan tarvitsemista palveluista aiheutuvat kustannukset vaarantavat asiakkaan toimeentulon.
 - Palveluntuottajan näkökulmasta katsottuna:
 - asuntoja on tyhjillään, ylläpito kustannukset.
 - nykyiseen asumismuotoon tarvitsee tehdä remontteja, jotta se vastaa hybridimallin mukaista asumisen vaatimuksia.
- Resurssin käyttö, asiakas saa oikeat palvelut oikeaan aikaan.
 - Palveluntuottajan on huolehdittava lainsäädännön, aluehallintoviraston tai valviran edellyttämää hoitajamitoitusta palveluasumisen sekä ympärivuorokautisen asumisen osalta ja sen täyttyminen jokaisessa työvuorossa on varmistettava.